

13
ROČNÍK 13

16. ledna 2004

V ČÍSLE:

Z jednání Kolegia rektorky UP • Prodloužení akreditace PF UP • Na aktuální téma: návrh na hodnocení výuky studenty na UP • O čem se mluví: co můžeme nabídnout veřejnosti? • Otázka pro ředitele IC UP PhDr. R. Hladkého • Diskuse, názory, ohlasy • Četba na pokračování

*Na začátku druhého týdne roku 2004 zahájila provoz nová výdejna jídel Menzy UP v areálu FTK UP Olomouci-Neředíně. Proslincovou kolaudací byla završena adaptace budovy s celkovým rozpočtem přesahujícím dvaadvacet miliónů korun. Takřka tři čtvrtiny nákladů pokryl zvláštními dotacemi stát, zhruba šesti milióny se na stavbě podílela UP.
(Další informace viz níže.)*

-red-, foto -tj- ▶

Výzva k veřejné diskusi

■ K veřejnému jednání o problematice hodnocení výuky studenty na celouniverzitní úrovni vyzývají pracovníci Přírodovědecké fakulty UP, kteří zároveň vypracovali konkrétní pracovní návrh evaluačních kritérií včetně jejich zdůvodnění a využití výsledků. Zájemci o diskusi na toto téma (prohlašující i na webových diskusních stránkách univerzity) jsou zváni do **auly PiF UP 21. 1. 2004 v 8 hod.**

Plný text návrhu publikujeme na str. 4.

-red-

Univerzita Palackého v Olomouci
a Spolek studentů UP
si Vás dovolují pozvat na

REPREZENTAČNÍ PLES UP,

který se koná v sobotu
28. února 2004 v prostorách **SIDIA klubu.**

Zahájení v **19.30 hodin.**
K tanci a poslechu hrají **hudební skupina L.I.F.**
a **cimbálová muzika Frgál.**

Program:

Olomoučtí Trubači
Předtančení – poloneza
Mažoretky
Ukázky latinskoamerických tanců
Scénický tanec
Taneční škola Alaben – vystoupení
bříšních tanečnic
Barmanská show
Tombole

Vstupné: **250 Kč** včetně místenky.
Studentské vstupné: **150 Kč** včetně místenky.

Vstupenky jsou v prodeji od 9. 2. 2004
v konferenčním servisu UP, Informační centrum,
Biskupské nám. 1, tel. 585 631 054,
a na všech fakultách Univerzity Palackého
v Olomouci.

Změna programu vyhrazena!

V Neředíně zahájila provoz nová menza UP

■ Od začátku tohoto týdne se mohou studenti a zaměstnanci UP stravovat v jednom z nejmodernějších gastronomických zařízení v republice. V areálu FTK a kolejních budov v Neředíně byl 12. 1. 2004 zahájen provoz nové menzy UP.

Nově otevřená provozovna Správy kolejí a menzy (SKM) UP je zaměřena svou nabídkou služeb teplé kuchyně, doplňkového prodeje v bufetu a nápojového baru na splnění očekávání, potřeb, požadavků a přání zákazníků, kterými by měli být především studenti a zaměstnanci UP. Podle informací ředitelky SKM Ing. B. Pirklové splňuje menza v Neředíně rovněž měřítko nadstandardního stravovacího zařízení v podobě využití nejnovějších informačních, varných a chladících technologií. Informační technologie umožňují např. bezhotovostní styk se zákazníky a pohodlnou objednávku jídel prostřednictvím internetu. Moderní varné technologie jsou zárukou kvalitního a šetrného zpracování surovin. Chladicí jednotky pak v dohledné době umožní i doplňkový výdej tzv. šokové zchlazených pokrmů. V praxi to znamená, že sortiment nabízených pokrmů bude možné v blízké budoucnosti ještě více rozšířit s ohledem jak na přání zákazníků, tak i na rentabilitu nabízených služeb.

Menza bude strážníkům k dispozici denně. V pracovní dny zahajuje provoz již o půl sedmé bufet s širokým výběrem mléčných výrobků, uzenin, výrobků studené kuchyně, cukrovinek, teplých i studených nápojů a dalších potravin, který by měl uspokojit

poptávku po snídaních a svačinách i potřeby drobných nákupů. Hodinu před polednem se služby rozšíří zahájením výdeje minutkových jídel (výběr ze šesti až osmi druhů) a otevřením baru, který nabídne mimo jiné točené pivo, rozlévané víno, nealkoholické nápoje, kávu a čaj, ale také lihoviny či dokonce sekt. Výdejna minutkových jídel i bar budou otevřeny také o víkendech. Zavírat se budou ve 21, respektive 22 hodin. Menza bude od poledne do 14.30 hodin samozřejmě nabízet také obvyklá jídla na objednávku prostřednictvím objednávkového místa v jídelně nebo internetu. V tomto případě půjde o polévku, tři druhy hotových pokrmů a nápoj.

Prodejní ceny nabízených teplých i studených výrobků menzy jsou určovány v závislosti na jejich

Dokončení na str. 10

Týden neklidu

■ Další setkání studentů a pedagogů připravujících protestní *Týden neklidu* (29. 3. – 2. 4. 2004) na českých vysokých školách se uskuteční v **úterý 20. ledna** ve filmovém sále Uměleckého centra UP (konvikt, 3. patro) s tímto programem:

– **18 hod.:** Financování vysokých škol v České republice od roku 1990 a současný stav (doc. J. Štefanides);

– **19 hod.:** Příprava *Týdne neklidu*.

Zvání jsou studenti a pedagogové všech fakult UP a zájemci dalších vysokých škol.

-jš-

Ojedinelá expozice v Uměleckém centru UP

■ V chodbách budovy olomouckého konviktu můžete ve dnech 7.–21. 1. 2004 zhlédnout *ojedinelou putovní expozici* nazvanou „Současná česká divadelní architektura“. Výstava obsahující celkem 110 panelů a deset modelů byla sestavena jako doprovodná akce loňského Pražského Quadriennale 03 – prestižního divadelního projektu mezinárodní významu.

Expozice mapuje pro architekturu i teatrologii okrajovou oblast – současnou českou divadelní

architekturu. Zabývá se projekty vzniklými převážně v devadesátých letech minulého století, případně nedávnými rekonstrukcemi po povodních.

Výstava je významná právě pro své neobvyklé téma. Divadelní architektura (samozřejmě nejen ona) se u nás začala opět rozvíjet po revoluci roku 1989, od níž již uplynulo takřka 15 let. Proto podobná rekapitulace a ohlédnutí se za odvedenou práci na sebe nemohlo dlouho čekat.

-ktddu-

Návrh na hodnocení výuky studenty na UP

V tomto příspěvku bychom rádi prezentovali návrh na hodnocení výuky studenty na celouniverzitní úrovni. Jsme samozřejmě obeznámeni s tím, že takovéto hodnocení na řadě kateder probíhá. Vždy se však jedná o vnitrokatederní záležitosti či o izolované aktivity konkrétních pracovníků. Takovýto systém je neefektivní, z hlediska většiny pracovníků nespravedlivý, a tedy zcela nevyhovující. Problém je např. v tom, že pracovník, který studentům na konci semestru rozdá vlastnoručně vyrobené dotazníky a sám si z odpovědí vyvodí důsledky, má evidentně sám zájem o vylepšení výuky; jinými slovy, i bez dotazníků by pracoval na co nejvyšší kvalitě obsahu a formě přednášek. Naopak neschopní přednášející samozřejmě nemají zájem žádné dotazníky rozdávat a v současnosti neexistuje účinný a veřejně průhledný způsob, jak je přimět ke zvýšení kvality výuky. Jádrem pudla je v libovůli každého jedince v rozhodnutí o zavedení či nezavedení hodnocení výuky. Dobrovolnost je nejlepší cesta k neúspěchu.

Domníváme se, že jediným účinným řešením současného stavu je zakotvení povinnosti hodnocení přednášek studenty do statutu univerzity (jak je tomu např. na Jihočeské univerzitě) a zavedení evaluačního systému se všemi jeho důsledky (jak je tomu na každé slušné „západní“ univerzitě).

Proč zavést hodnocení shora

Pro zajímavost vybíráme několik reakcí nejmenovaných kolegů na případné zavedení evaluací: „Bude hodnocení výuky anonymní? Jo? Tak to si pár hodnocení dopišu sám...“, „Bude konečně rozhodnutí o zavedení hodnocení na vedoucím katedry? Tak to by bylo fajn... ten náš to pěkně zamete pod koberec“, „Já už se se šéfem nějak domluvim...“. Víme o smutných případech, kdy pokus o zavedení hodnocení na několika katedrách skončil tím, že se hodnotící formuláře „ztratily“, osoba, která formuláře vybírala, provedla „jistý“ výběr (negativní hodnocení skončila v koši) i o – velmi mírně řečeno – neochotě zveřejnit výsledky.

Nevyhovující je řada skutečností: někde se výuka hodnotí, jinde ne; pokud se hodnotí, tak každou katedrou/pracovníkem jinak; výsledky mohou i nemusí být zveřejněny; někde platové ohodnocení výsledky ovlivňují, jinde ne. Taková roztržičnost je nepřijatelná také proto, že **povinnost hodnotit kvalitu výuky** a publikační činnosti (k tomu se vrátíme příště) je **zakotvena ve Statutu UP (Článek 49)**. K tomuto problému se již na univerzitě vedly obsáhlejší diskuse (viz např. ŽUP roč. 4, č. 11, 1994), kupodivu bez nějakého hmatatelnějšího konkrétního dopadu.

Domníváme se, že chceme-li přilákat a udržet větší množství spokojených studentů, je nezbytné převzít systém, který standardně funguje na zahraničních univerzitách: centrálně organizované hodnocení výuky studenty pomocí anonymních dotazníků, jejich hodnocení k tomu pověřenými osobami (které nesou plnou zodpovědnost za bezchybné vyhodnocení dotazníků, jejich zpracování a zveřejnění výsledků) a dále promítnutí výsledků do platového odměňování.

Vycházíme z toho, že existují obecná a objektivní kritéria, která mohou hodnotit formu výuky bez ohledu na její obsah – mělo by tedy být reálným cílem vytvořit systém hodnocení, který by fungoval pro všechny učící zaměstnance univerzity stejně. Celý systém musí být nastaven tak, aby maximálně eliminoval lidský faktor („kamarádšofty“). Poté, co by učitel na poslední přednášce rozdál dotazníky, zhruba na dvacet minut by opustil učebnu a nechal studenty nerušeně vypracovávat hodnocení. Dotazníky by pak vysbíraly osoby co možná nejméně zainteresované na neobjektivním výsledku – např. asistenti či doktorandi z jiné katedry, nebo ještě lépe dobrovolník-student daného předmětu – a předaly je k centrálnímu zpracování. To by spočívalo v promptním přenesení výsledků do počítačové podoby a vypracování příslušných statistik – třeba podobným způsobem, jakým probíhá zpracování přijímacích testů Právnické fakulty na CVT (?). Učitel se s dotazníky setká až po ukončení zpracování, vyhodnocení a zveřejnění celkových výsledků po ukončení zkušebního období. Možnost přednášejícího prociť si vyplněné dotazníky, čili zpětná vazba mezi hodnocením a učitelem, je zcela nezbytná, aby vyučující mohl adekvátním způsobem upravit obsah a formu přednášek i učení (laboratoří) k oboustranné spokojenosti.

Každá zahraniční univerzita má svůj formulář (nebo několik formulářů) obsahující i několik desítek otázek. V našem návrhu jsme se snažili vytvořit jediný dotazník s co nejnižším počtem otázek; vyloučili jsme otázky, které studenti zjevně nemohou objektivně zodpovědět (např. „Je přednášející odborně na výši?“ apod.).

Navrhovaný dotazník je zpracován tak, aby byl použitelný pro všechny obory – od teologie po analytickou chemii. Hodnotí se forma přednášky nezávisle na konkrétním oboru. Hodnocení všech otázek je nastaveno na pětibodové škále: (pokud není uvedeno jinak) 1 = „výborný“ resp. „silný souhlas“ až 5 = „nedostatečný“ resp. „silný nesouhlas“. U dotazníku by byl přiložen seznam interpretací odpovědí, např. obsahová srozumitelnost = 1 znamená „výklad byl zcela srozumitelný, během přednášky jsem neustále věděl, o čem se jedná, případné nejasnosti učitel okamžitě jasně a stručně vysvětlil“, trojka znamená „v hlavních vřech jsem výkladu rozuměl, i když řada podrobností se nedala uhlídat“, zatímco 5 je „po celou dobu nebylo možno zjistit, o čem je řeč“. Kritéria hodnocení jsou v navrhovaném dotazníku rozdělena do několika bloků:

Hodnocení přednášky

1. Užitečnost předmětu z hlediska budoucího uplatnění
2. Zajímavost (bez ohledu na užitečnost)
3. Bylo na dané množství probírané látky času málo (1), přiměřené (3), příliš mnoho (5)?
4. Dostupnost studijních materiálů

Hodnocení učitele

1. Byla na počátku přednášky dána jasná pravidla hry a byla dodržena?
2. Obsahová srozumitelnost výkladu
3. Přednáška dostatečně zřetelná a hlasitá
4. Považuješ atmosféru na přednáškách za poutavou a inspirující?
5. Pracovní kázeň učitele (má přednášky připravené, chodí včas, je v konzultačních hodinách dostupný?)
6. Zájem o studenty a komunikace (např. ochota věnovat se studentům i mimo pracovní dobu)

Jak celkově hodnotíš učitele vzhledem k ostatním učitelům?

(odpověď na tuto otázku má vliv na finanční ohodnocení učitele)

Moje účast na přednáškách (v procentech)

Další připomínky

Hodnocení cvičení

1. Jsou cvičení dobře připravená?
2. Jsou cvičení dobře technicky zajištěná?
3. Doplníuje náplň cvičení vhodně přednášky?

Jak celkově hodnotíš vedoucího cvičení vzhledem k ostatním?

Důsledky hodnocení

- Předměty hodnocené dlouhodobě jako nezajímavé a neúčinné zrušit.
- Špatná dostupnost studijních materiálů – uvolnit finanční prostředky na doplnění literatury do katederních a univerzitních knihoven.
- Neodpovídající množství času – upravit počty hodin konkrétních předmětů.
- U dlouhodobě negativně hodnocených učitelů (špatná srozumitelnost výkladu, nezájem o studenty apod.) prověřovat kvalitu výuky hospitacemi.

Jak využít výsledků k finančnímu ohodnocení učitelů?

- Je potřeba poskytnout zajímavou pozitivní motivaci a zároveň se vyhnout necitlivému pranýřování těch neúspěšných a dát jim prostor k nápravě. Trvalé špatné výsledky evaluací by však měly vést k citelným postihům.
- Dokážeme si představit model, kdy 20 % učitelů s nejlepším průměrným hodnocením v otázce celkového hodnocení učitele v posledních třech letech bude mít nárok na zvláštní odměnu z centrálních prostředků fakulty. V podstatě by se jednalo o soutěž o dodatečný balík peněz. Asi by bylo rozumné, aby se této soutěže mohli zúčastnit učitelé přednášející alespoň určitému minimálnímu počtu studentů (např. alespoň 10?): snížili by se vliv náhodných fluktuací, a konec konců peníze k nám přicházejí podle počtu studentů.
- Dále by výsledky dotazníků byly přístupné vedoucím kateder jako jeden z podkladů k dalšímu ohodnocení svých pracovníků, úpravě studijního plánu, doplnění knihovny o chybějící studijní literaturu apod.
- Průměrné hodnocení kvality výuky jednotlivých kateder by se zveřejňovalo, aby vedoucí kateder umísťujících se tradičně na posledních místech byli motivováni požadovat zlepšení výsledků u pracovníků, kteří celkový obraz kazí.
- Vyplněné dotazníky by se nakonec dostaly do rukou konkrétních přednášejících, aby mohli upravit obsah a formu přednášek i cvičení (laboratoří). Domníváme se, že užitečnost a nezbytnost zavedení evaluace výuky studenty jednotně na celé univerzitě je neoddiskutovatelná. Samozřejmě víme, že každý systém hodnocení čehokoli (nejen výuky) bude mít vždy své mouchy; každopádně si však myslíme, že nedokonalé hodnocení je lepší než žádné. Nejen proto považujeme zde načrtnutý návrh pouze jako pracovní a rádi bychom tímto přizvali všechny zainteresované na **veřejné jednání o tomto návrhu, které se bude konat v aule Přírodovědecké fakulty, tř. Svobody 26, ve středu 21. ledna 2004 v 8 hod.**

T. Grim, V. Remes, M. Krist, P. Kovařík,
K. Weidinger (Katedra zoologie), M. Fellner
(Katedra buněčné biologie a genetiky),
T. Kuras, I. H. Tuf (Katedra ekologie a ŽP)

Nejspokojenější lidé jsou právě ti, kterým násilím nebyla vnučena vzdělanost.

Jaroslav Hašek († 3. 1. 1923)

Můžeme omlouvat poměry, ale nemůžeme omlouvat lidi.

Karel Čapek (* 9. 1. 1890)

Slabost je dvakrát tak slabá, je-li nová.

Thomas Hardy († 11. 1. 1928)